

Noter Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ile Zonguldak Milletvekili Abdürrahman Boyacıgiller'in, Noter Kanununun 4166 sayılı Kanunla değiştirilen 19, 57, 59, 60 ve 85 nci maddelerinin değiştirilmesine ve 44 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (1/203, 2/53)

Noter Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı (1/203)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 6 - 1982, 71 - 2002

15 . VI . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Noter Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 23 . V . 1951 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

GEREKÇE

3456 sayılı Noter Kanununun 5235 sayılı Kanunla yapılan son tadil tarihinden itibaren geçen üç seneye yakın bir zaman zarfında tatbikatta bâzı müşküllere tesadüf olunmuş ve tereddütler vâkı olmuştur.

Mahzurların izalesi, umumi hukuk prensiplerine uymıyan bâzı hükümlerin kaldırılması, halkın noterlik müessesesine olan itimadının artırılması için bâzı hükümlerin ilâvesi ve noterlerle noter memurlarına ait yardım sandığının esaslarının tevsi ve takviyesi zaruri görüldüğünden bu tasarı hazırlanmış bulunmaktadır. Her maddenin gerekçesi aşağıda gösterilmiştir.

Madde 7 : Noterlerin evlenme haklarının her ne suretle olursa olsun tahdit edilmesi Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Beyannamesi hükümleriyle kabili telif görülmeyeceğinden 7 nci maddenin 6 ncı bendi kaldırılmıştır.

Madde 16 : Meriyette bulunan 16 ncı madde hükümlerine göre, noter ve noter muavinleri teminat akçasını işe başladıktan iki ay ve geçici yetkili noter muavinleri de altı ay içinde yatırmak mecburiyetindedir. Bütün noterlerin gördükleri vazife aynı mahiyette olduğuna göre müddet hakkındaki hükümlerin değişik bulunması doğru görülmemiş ve madde o yolda değiştirilmiş ve zimmet ve suiistimalleri önlemek maksadiyle noter vekilleri de teminat yatırmaya mecbur tutulmuş ve teminat için kabul edilen müddetin lüzumu halinde Adalet Komisyonunca iki ayı geçmemek üzere uzatılabilmesi uygun görülmüş ve noterlerin ilk seneyi takip eden senelerde de bir evvelki yıla ait gayrisâfi gelirin % 3 ünü yine 2 ay zarfında teminat olarak vermeleri ve teminat parasının müddetinde yatırmıyan geçici yetkili noter muavinlerinin vazifelerine C. Savcılarının işarı üzerine Adalet Komisyonunca son verilmesi esası kabul edilmiştir.

Madde 17 : Bu madde mucibince yalnız ölüm, istifa meslekten çıkarma, nakil ve ilga sebeplerinden biri ile vazifelerinden ayrılan noterlerin devir işleri bitirildikten sonra hesap ve muameleleri iki ay içinde C. saveıları tarafından incelenmekte ise de yaş tahdidine tâbi tutulan ve milletvekili seçilmek suretiyle ayrılan noterlerin devir işleri, sarîh hüküm bulunmadığı cihetle, kıyas yoluyla yapılmakta olduğundan (her ne suretle olursa olsun) ibaresinin ilâvesi suretiyle madde tavih olunmuştur.

Madde 18 : Bu madde ile noterler yaş tahdidi noktasından Askerî ve Mülki Tekaüt Kanunu hükümlerine tâbi tutulmuşlardır. Mezkûr kanun lâğvedilerek yerine Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu kaim olduğundan bizzat maddede değişiklik yapılmış ve noter ve noter yardımcılarının 65 yaşını ikmal edince yaş tahdidine tâbi tutulacağı ve ay ve gün hesabında Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Madde 19 : Vazifelerinde muvaffakiyet göstermiş olan noterlerin muvafakatlariyle daha yüksek bir noterliğe tâyini 19 neu madde ile kabul edilmişse de böyle bir vaziyet karşısında 8 nei madde hükümlerinin ne yolda tatbik edileceği hakkında tereddüt hâsıl olduğundan mezkûr maddenin, 19 neu maddenin birinci fıkrasının tatbikından sonra uygulanacağı tavih olunmuştur.

Madde 20 : Açılan noterliklere, yeni bir noter tâyin olununcaya kadar, Adalet Komisyonu tarafından, mahallî adalet memurları arasından bir vekil tâyin olunmakta veya bu vazife noterlik başkâtibine gördürülmekte ise de, başkâtibin vekâlet etmesi tatbikatta mahzurlu neticeler tevlihtmektedir. Filhakika teminat parası vermiyen ve Devlet memurları gibi emekli maaşının kesilmesi mevzuubahis olmıyan noter başkâtiplerinin daire mevduatını sık sık zimmetlerine geçirdikleri görülmekte ve halkın bu müesseseye olan itimadı bu yüzden sarsılmaktadır. Bu sebeple bu kayıt metinden kaldırılmış ve seçilen vekile verilen bir kısım gelirden sonra bakıye kalan gelir hakkında ne muamele yapılacağına dair bir hüküm bulunmaması tereddüdü mucip olduğundan bu paranın yardım sandığına verileceği gösterilmek suretiyle 20 nei maddenin birinci fıkrası değiştirilmiştir.

Aynı maddenin ikinci fıkrası hükümlerine göre tevkif, işten elçektirme veya işten çıkarma gibi sebeplerle noterlerin muvakkaten işlerinden ayrılmaları halinde vazifeleri seçilecek adalet memuruna sâfi gelirin üçte biri verilmek suretiyle gördürülmekte ve işten çıkarmadan başka hallerde geri kalan miktarın üçte biri notere verilir üçte ikisi zimmeti tahakkuk ederse mahsup ve vazifeye iadeye mâni olacak bir ceza ile mahkûmiyet halinde noter yardım sandığına gönderilmek üzere muhakeme neticesine kadar mevkuf tutulmakta ise de, vekile verilecek ücretin hangi esasa göre hesaplanacağı ve işten çıkarma halinde vekile verilenden artan kısım hakkında ne muamele yapılacağı sarahaten yazılı bulunmamaktadır. Bu sebeple işten çıkarma, tevkif ve işten elçektirme gibi hallerde, 84 neu madde uyarınca, yardım sandığı aidatı ayrıldıktan sonra kalan paranın üçte birinin vekile verileceği ve işten çıkarmadan başka hallerde mahkeme neticesine kadar mevkuf tutulan paranın zimmeti tahakkuk ederse mahsup ve artanın 87 nei maddeye muvazi olarak noter veya noter muavinine verilmesi ve işten çıkarma halinde vekile verilenden artan miktarın noter yardım sandığına gönderilmesi için yeni hüküm konmuştur.

Madde 23 : Bu maddede yalnız meslekten çıkarma, istifa veya dairesi lâğiv veya başka yere tâyin olunmak suretiyle vazifesinden ayrılan noterlere ait evrak ve emanetlerin devrinden bahsedildiği ve yaş tahdidi, mâ'ûliyet ve milletvekili seçilmek suretiyle ayrılan ve ölen noterlere ait muameleler için hüküm bulunmadığı cihetle bu husus açıklanmış ve devir muamelesinde hazır bulunanlara, ücretlerin yeknesaklığını temin için, Adliye Harç Tarifesi Kanununa göre ücret takdir olunması esası kabul olunmuştur.

Madde 44 : Gayrimenkul satış va'dine ait sözleşmelerin tescile tâbi tutulmasında fayda görülmemiş ve kopyaların deftere yapıştırılması suretiyle yapılmakta olan tescil şekli mahzurlu bulunmuş olduğundan 44 neu maddenin B bendinde bu yoldatadilât yapılmış ve diğer hususlardaki tescilin el yazısıyla yapılması mecburiyeti konmuştur.

Madde 46 : Suiistimallerin önüne geçmek için, noterlerin emanet paraları derhal bankaya

yatırmaları ve hak sahiplerine verilecek çek ilebankalarca tediyat yapılması esası kabul edilmiş ve 46 ncı madde buna göre değiştirilmiştir.

Madde 65 : Bu madde hükümlerne göre, noterlerin fazla aldıkları harç ve ücretler hak sahiplerine iade edilmekte ve bulunamıyanlara ait olanlar noter memurları hesabına kaydolunmak üzere Noter Yardım Sandığına verilmektedir. Aneak sahipleri malûm olanlardan miktarı 100 kuruştan aşağı olan mehuzat için muamele yapılması ve tebligat masrafları ihtiyar olunması faydasız bulunmuş, gerek bu kabül paraların ve gerekse miktarı ne olursa olsun yapılan tebligata rağmen altı ay zarfında talep olunmıyan fazla ücretlerin de aynı muameleye tâbi tutulması nугun bulunmuştur.

Madde 67 : Birleşmiş Milletlerin İnsan Hakları Beyannamesi hükümlerine tevafuk etmediği cihetle evlenme hakkının tahdidini tazammun eden 67 maddesinin 6 ncı bendi kaldırılmıştır.

Madde 70 : Noterlik memurlarından yaş haddini doldurmuş olanlarla hastalık gibi kendilerine isnat olunamıyacak sebeplerden dolayı vazifeden çıkarılanlara 70 ncı madde gereğince verilmekte olan tazminat bugünkü iktisadi vaziyet karşısında kâfi görülmemiş ve miktarı artırılmıştır.

Madde 83 : Meslekten çıkarılanlara 87 ncı madde hükümlerine göre aidatları verilmediğinden 83 ncü maddede de Noter Yardım Sandığından istifadeleri sağlanmıştı. Tasar.da 87 ncı maddenin değiştirilmesi ve noterlikten her ne suretle olursa olsun ayrılanlara Yardım Sandığındaki hisselerinin verilmesi esasının kabul edilmesi sebebiyle mezkûr maddeye müvazi olarak 83 ncü madde değiştirilmiştir.

Noter Yardım Sandığı Tüzüğüne müvazi olarak Yönetim Kurulunun sandık muhasebecisi ile iki Ankara noterinden mürekkep olacağı hakkında bir fıkra ilâve edilmiş ve memur ve idare masraflarının Sandık mevcudunun % 5 ini geçmeyeceğine dair olan hüküm Sandığın yıllık gelirinin % 10 unu geçmeyeceği şeklinde ve Sandık lehine tadil edilmiştir.

Madde 84 : Noterlik aylık sâfi gelirleri üzerinden yardım Sandığına aidat göndermelerini sağlamak üzere aylık sâfi gelirin bulunması için vaz'olunan usul tatbikatta pek çok güçlükler ve hattâ imkânsızlıklar doğurmuş ve yıllık dağıtım bilâncolarının da pek geç tanzim edilmesini intaç etmiştir. Emekliye ayrılan noterlerle vefat edenlerin mirasçılarının pek muhtaç oldukları bir anda hisselerinin derhal ödenerek Sandıkla ilgilerinin kesilmesi gerektiği halde buna imkân bulunmamakta ve haklı olarak şikâyet ve şizlanmalarını mucip olmaktadır. Vaz'olunan bu usule göre aidata esas tutulan aylık gelirin bulunması için bir evvelki yılın Kazanç Vergisiyle verginin hesabında Maliyeye kabul edilen masraflar toplamının 12 de birinin her ayın gayrisâfi gelirinden düşülmesi lâzımdır. Bir yılın vergisi, vergi mevzuatımıza göre aneak o yılın hitamından 3 - 4 ay sonra tahakkuk etmektedir. Bu vaziyete göre bir evvelki yılın vergi ve masraf ortalamasının on iki aylık devre için değil 15 - 16 aylık bir devre için gönderilecek aidat hesabında nazara alınması ve bu 16 aylık devrenin hitamında tahakkuk edecek masraf ve vergi vasatisine göre ve geçen 16 aylık aidatı hesabının yeniden tashihe tâbi tutulması, fazla alınmış aidat ve bundan sonra gönderilecek aidata mahsup edilmesi, eksik gönderilmiş ise tamamlattırılması icabetkektedir. Noterlerin tahakkuk eden vergiye itirazları halinde de Vergi İtiraz ve Temyiz komisyonlarından verilecek kesin kararlara intizar etmek zarureti karşısında kalmaktadır. Bu suretle bir sene hesabatının kesin olarak rüyeti bâzi ahvalde birkaç sene sonra aneak mümkün olabimektedir.

Yeni teşkil edilen noterliklerin bir yıl evvelki vergi ve masrafları olmadığından bunlar vergilerinin tahakkuku için asgari bir yıl beklemekte ve ertesi yılın dördüncü ayında tahakkuk eden masraf ve vergilerine göre de sandık aidatını defaten göndermek mecburiyetinde kalmakta ve malî durumları ve geçim şartları bozulmaktadır.

Muvakkat hesaplarla gönderilen aidatların bir yıl sonra tahakkuk edecek vergi ve masrafına göre yeniden hesaplanarak eksiklerin tamamlanması ve fazlaların mahsubü gibi hesabatın yenilenmesi, işi çok olan noterlikler için fuzuli bir meşgale teşkil etmektedir. Bundan başka 5421 sayılı Gelir Vergisi Kanunu hükümlerine göre mükelleflerin bir takvim yılı içindeki ticari kazançları, ücretler, serbest meslek kazançları, gayrimenkul sermaye iratları, menkul sermaye iratları sair ka-

zançlarını bir araya getirerek yıllık beyanname vermeleri ve bu beyanname ile tesbit olunan kazançlara göre vergi tahakkuk ettirilmesi gerektiğinden noterlerin serbest meslek erbabı sıfatıyla iktisap ettikleri kazançtan başka kanunda yazılı kaynaklardan da elde ettikleri kazançlarla tevhidden vergi ile mükellef tutulmaları halinde de toptan tahakkuk edecek vergi ve masrafların noter yardım sandığına gönderilecek adata müessir olacağı, bu halin ise aidat hesabındaki müşterek esas ihlâl edeceği ve binnetice adaletsizliğe müncer olacağı aşikâr bulunduğundan bu bakımdan da halen 84 ncü madde ile mevzu usulün değiştirilmesi zaruri görülmüştür.

Yardım sandığı aidatının gayrisâfi geliri üzerinden alınması halinde yukarda gösterilen mahzurlar ve girift muamelât ve hesabat bertaraf edileceğinden bu usul dairesinde ve her ayın gayrisâfi gelirinden mâkul bir had dâhilinde ve kademeli nispet üzerinden aidat ayrılması uygun görülmüş ve madde bu yolda değiştirilmiş ve son fıkrası da münasebeti itibariyle 85 nci maddeye nakledilmiştir.

Teminat akçası noterlerin şahıslarına ait olduğundan bunun faizlerinin sandığa gelir olarak alınması doğru bulunmamış ve bu faiz kendilerine terkedilmiştir.

Emanet para faizleri de noterlere terkedilmiş olup bunların gayrisâfi gelire ithali ile sandık aidatının ona göre hesap edilmesi sağlanmış, ikinci bent daha vazih bir şekilde yazılmıştır.

Madde 85 : Meriyette bulunan 85 nci maddenin üçüncü fıkrası gereğince istifa edenlerle diğer bir memuriyete tâyin veya seçim suretiyle noterlikten ayrılanların hesaplarındaki alacaklarından yarısı kendilerine verilmekte ve diğer yarısı ile o yıl içinde gönderdikleri aidat sandığın gelirleri arasına alınarak dağıtımâ tâbi tutulmaktadır. Noterlerin şahsi alacaklarının bir kısmından mahrum edilmeleri hukuk prensipleriyle kabili telif görülmemiş olduğundan bu alacaklarının 87 nci madde hükümleri göz önünde bulundurularak, kendilerine veya mirasçularına verilmesi esas kabul ve 84 ncü maddenin son fıkrası, alâkası hasebiyle bu maddeye 5 nci fıkra olarak nakledilmiştir.

Madde 86 : Aidatını vaktinde göndermeyenlerden alınan % 20 zammın, aidatını noksan gönderenlere de teşmili uygun görülmüş ve yeni tasarıya göre noter ve noter yardımcıları sandık aidatını aylık gayrisâfi gelir üzerinden ödiyecekleri cihetle uygulanmasına mahal kalmıyan 86 ncü maddenin ikinci fıkrası kaldırılmıştır.

Madde 87 : Disiplin cezası olarak meslekten çıkarılan noter ve noter muavinlerine, ödedikleri aidat paralarından ve sandığın umumi gelirlerinden bir hisse verilmemekte ve sair suretle meslekten çıkarılanlara ancak kapanan hesap senelerine ait yatırdıkları aidat paraları verilmektedir. Noteplerin şahıslarına ait alacağın tamamından veya bir kısmından, her ne suretle olursa olsun mahrum edilmeleri hukuk prensipleriyle kabili telif görülemediği ve bu itibarla bu hesaptaki alacağın zimmetlerin bulunduğu ve bu zimmet teminat ile karşılanamadığı takdirde noksan aidat hesabından ödendikten sonra bakıyenin kendilerine veya mirasçularına verilmesi ve sandıkla alâkalarının kesilmesi uygun görülmüş ve madde ona göre değiştirilmiştir.

Geçici madde : Tasarının 84 ncü maddesiyle Noter Yardım Sandığı aidatının gayrisâfi gelirlerden alınması esas kabul edilmiş olduğu ve evvelce sâfi gelirlerden gönderilmiş olan aidat hakkında tatbik edilen kesinhesap usulü; işbu kanunun neşri tarihinden itibaren tatbik edilmeyeceği ve eski senelere ait noter hisseleri o seneler içinde gönderilmiş olan adata göre hesaplanmak suretiyle tevzi edilmiş olduğu ve bu itibarla noterlerin bir gûna zararları mevzuubahis olamayacağı cihetle eski yıllara ait kesinhesapların aranmasına lüzum ve zaruret bulunmadığından işbu madde ilâve olunmuştur.

Zonguldak Milletvekili Abdürrahman Boyacıgiller'in, Noter Kanununun 4166 sayılı Kanunla değiştirilen 19, 57, 59, 60 ve 85 nci maddelerinin değiştirilmesine ve 44 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi (2/53)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

3456 sayılı ve 15 Haziran 1938 günlü Noter Kanununun muaddel 19, 57, 59, 60, 85 nci maddelerinin değiştirilmesine ve 44 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifimle gerekçesi, ekli olarak sunulmuştur. Demokrasiye aykırı hükümler taşıyan Noter Kanununun işbu maddelerinin değiştirilmesiyle memleketimizde D. P. nin vaidlerinden birisi daha gerçekleşmiş olacaktır.

Bu teklifimin ivedilik ve öncelikle müzakere edilmesi için Büyük Meclise sevkına delâletlerinizi saygı ile rica ederim.

21 . XI . 1950

Zonguldak Milletvekili

A. Boyacıgiller

GEREKÇE

Kanunlarımızın antidemokratik telâkki edilen hükümlerinin Anayasamıza uygun bir tarzda ıslahına gayret sarfedildiği, incelemeler yapıldığı bugünlerde; mühim bir âmme hizmeti gören, haiz buldukları salâhiyet ve imkânlar nispetinde adli cihazımızda memlekete yararlı olmaya çalışan ve kanunen serbest meslek erbabı buldukları kabul edilen noterlerin de düşünülmesi ve Noter Kanunundaki fert hürriyetine, serbest meslek vasfına, hak ve adalet mefhumlarına aykırı bulunan hükümlerin tadili icabeder.

Bundan başka meslekin yaşaması, gelişmesi, hukukçularımızın rağbetine mazhar olabilmesi için bu müesseseye mecburi işler verilmesi, gelir membalarının takviyesi lâzımdır.

Noter Kanununun bugünkü anlayışımıza aykırı hükümleri bilhassa 19, 57, 59, 60 ve 85 nci maddeleridir. Şöyle ki :

1. Terfi mütaallik 19 neu madde birkaç bakımdan tadile muhtaçtır.

a) Gerek resmî dairelerde, gerekse İktisadi Devlet Teşekküllerinde çalışan memurların yüksek mektep mezunu olanlarla orta tahsillilerine terfi hakkı tanındığı ve bütün dünyada da böyle olduğu, diplomadan ziyade ehliyet ve başarı arandığı halde bu maddedeki (7 nci maddenin 7 nci bendinde yazılı vasıfları haiz bulunan noterler) ibaresi ile halen noter olarak çalışan ve yıllarca mesleke emek vermiş miktarları pek az kalan hukuk fakültesi mezunu olmıyan temiz sicilli noterlerden terfi imkânı nezedilmiştir.

b) Son tadillerle imtihanla noter muavini alınması zaruret karşısında kabul edilmiş bulunduğu halde bu maddede noter muavinlerinin terfiine mütaallik bir kayıt da bulunmamaktadır.

c) Geliri daha yüksek bir noterliğe terfi keyfiyeti bu maddede katî şekilde belirtilmiş esaslara bağlı değildir. Nitekim Adalet Bakanlığı bu yüzden maddeyi hiçbir vakit tatbik etmemiş ve maddenin istihdaf ettiği gaye yerine getirilmiyerek her münhal vukuunda bilhassa İstanbul, Ankara, İzmir gibi yüksek gelirli noterliklere daima Yargıtaydan emekli yargıçlar ve bakanların şahsen tercih ettiği kimseler tâyin olunagelmıştır.

Bu maddenin hiç tatbik edilmediği 1938 yılındanberi İstanbul noterliklerine tâyin edilenlerin kimler olduğunun tetkiki ile derhal anlaşılabilir.

Arzedilen mahzurları ve noksanları izale için maddenin yeni bir şekle ifrağı yapılmıştır.

2. Noterler kanunla menedilmiş bulunmadığı ve serbest meslek sahibi telâkki edildikleri için siyasi partilere intisap ve faal vazifeler alabilmek tedirler. Bugünkü çok partili rejim karşısında bu şekilde muhtelif partilere intisap etmiş noterler 57 nci madde ile güç bir durumdadırlar. En basit bir hâdiseden dolayı haklarında bir tahkikat açılabilmesi mümkün olan noter, o günkü iktida-

ra muhalif bir partide ise ve muhalif partide bilhassa başkanlık, idare kurulu üyeliği gibi fiilî bir vazife deruhde etmiş ise iktidar partisinin mahalli teşkiâtının husumetine mâruz kalabilir. Bu husumetin ihdas edebileceği şikâyetler ve tahkikat mevzuları çıkarılabilir.

57 nci madde Bakanlığa (işten el çektirme) salâhiyeti verdiği için particilik gayretiyle bir noter aylaarla işinin başından uzaklaştırılabilir. Bu itibarla maddedeki işten el çektirme kaydının mahkemenin göreceği lüzum üzerine yapılması bu mahzurları önleyici bir tedbirdir.

3. 59 ncu maddedeki işten çıkarma ve meslekten çıkarma cezalarında yukarıki mucip sebeplerle bir mahkeme kararına istinat ettirilmesi hak ve adalet kaidelerine, ceza hukukumuzun anlayışına uygun bir tedbirdir. Nitekim mülga 329 tarihli (Kâtibi adil =Noter) Kanununun 21 nci maddesinde (bilmuhakeme sabit olduğu takdirde) kaydı mevcut idi.

Bu itibarla 59 ve 60 nci maddeler arzolunan mucip sebeplere dayanılarak düzenlenmiştir.

4. 85 nci maddenin tadili sebeplerine gelince:

Maddenin birinci fıkrası hükümlerine göre her yıl sonu toplanan aidattan bir miktar noter ve noter yardımcılarının hesaplarına alacak kaydolunur. Tatbikatta yardım sandığı muhasebeciliği bir yazı ile ilgililere o yıl hesaplarına ayrılan miktarın yekûnunu bildirir ve bu miktar eldeki hesabı cari karnelerine kaydolunur. Bu suretle iktisap olunan para ikinci fıkradaki esaslarla zamanında hak sahibine ödenir.

Fakat maddenin 3 ncu fıkrası istifa eden, memuriyet alan veya seçim suretiyle meslekten ayrılanlara (hesaplarındaki alacaklarının yarısının) verilmesini kabul ediyor. İktisap edilmiş bir menfaatin istifa ile ve yukarıda gösterilen sebeplerle ayrılma halinde yarısının kaybedilmesi ve diğer yarısının sandığın umumi gelirleri arasına alınması haksız bir tasarruftur. İstifa eden, seçilen veya memuriyet alan bir Noter istifa tarihine kadar hesabına alacak kaydedilmiş olan miktarı tamamen istirdat edebilmelidir.

Bu fıkranın Noterlerin mesleke bağlılığını temin gayesini güttüğü ileri sürülebilirse de fert hürriyetini tahdit edici mahiyeti itibariyle bugünkü hukuk anlayışımıza uygun değildir.

Maddede sarahat bulunmamasına rağmen birinci fıkradaki (hesaplarına alacak kaydolunur), 2 nci fıkradaki (kendi adlarına açılacak hesaplarına alacak kaydedilir) ibarelerinin hukuk prensiplerine uygun anlamına nazaran hesaplara alacak geçirilen paraların menafii yani faizlerinin de o hesabın sahibine ait olması lâzımdır. Fakat tanzim edilen yardım sandığı tüzüğünde bu maddeye aykırı olarak hesaplardaki paraların faizlerinin sandığın umumi gelirleri arasına alınmıştır.

Maddeye bu haksız tasarrufu önleyici bir fıkra eklenmiştir.

Bunlardan başka; Noterlikten geçirilmiş infaz kabiliyetini haiz resmî senetlerle halkımızın işlerini imkân dâhilinde adli mercilere baş vurmaktan müstağni kılacak şekilde sağlamlaştırmak ve diğer cihetten mahkemelerimizin işlerini azaltmak, aynı zamanda Noterliklere de emin ve devamlı bir varidat membaı temin ederek mesleke rağbeti artırmak maksadiyle bu müesseseye tanınan salâhiyetlerin bâzıları için mecburi tasdika tâbi tutmak usulünün ihdası derpiş olunmuştur.

Mecburi tasdika tâbi tutulmasında âmme menfaati de bulunan işler bilhassa :

a) İlgililerin bir vaziyeti ispat için resmî dairelere, müesseselere, üniversitelere ve okullara ve bankalara, ilâ... İbrazla mecbur buldukları her türlü evrakın asılları bırakılmak istenmiyecek olursa örneklerinin Noterler tarafından tasdikli bulunması (mahkemelerin vereceği ilâm örnekleri bu kayıttan hariçtir.)

b) Kanunlarımızın yazılı olmasını emrettiği ve şekli mahsusa tâbi tuttuğu bütün akit ve muamelelerin mecburi tasdika tâbi tutulması.

Faydalı görülmektedir.

Bu esbabı mucibe ile değiştirilmesine ve eklenmesine lüzum görülen 3456 sayılı Noter Kanununun tadil tasarısı tanzim kılınmıştır.

21 . XI . 1950 Ankara

Zonguldak Milletvekili

Abdürrahman Boyacıgiller

ZONGULDAK MİLLETVEKİLİ ABDÜRRAH- MAN BOYACIGİLLERİN TEKLİFİ

3456 sayılı ve 15 Haziran 1938 tarihli Noter Ka-
nununun muaddel 19, 57, 59, 60, 85 nci madde-
lerinin değiştirilmesine ve 44 ncü maddesine bir
fıkra eklenmesine dair Kanun

Madde 19. — Noterler; sicil ve kıdemleri mü-
sait olduğu ve açık yerde bulunduğu takdirde
8 nci maddede yazılı ilâna lüzum görülmeksizin
geliri daha yüksek bir noterliğe muvafakatleriyle
tâyin olunabilirler.

8 nci madde hükümleri yukarıki fıkranın tat-
bikından sonra uygulanır.

Noter muavinlerinin terfii hakkında da bu
madde esasları göz önünde tutulur.

Madde 57. — Haklarında tahkikat yapılan
noterler mahkemeden karar alınmadıkça işten el
çektirilemez.

Hakkında henüz haciz kararı verilmemiş ol-
makla beraber bu hususta hâkimlikçe tahkikata
başlandığı ve kuvvetli karine bulunduğu takdirde
yargıcın işarı üzerine adliye vekilliğine note-
rin yerine muvakkaten bir diğeri vekil seçilebilir

Madde 59. — Vazifesini yapmakta kusuru gö-
rülen, kanunda yazılı miktardan fazla harç veya
ücret alan, izinsiz işinden ayrılan ve kanuni me-
zuniyetini tecavüz ettiren, kanun ve nizamname-
nin tatbiki hakkında adliye vekilliğine yapılan
tebliğata riayet etmiyen noterler bu hareketleri-
nin derece ve ehemmiyetlerine göre aşağıda yazılı
disiplin cezalarıyla cezalandırılırlar:

- a) İhtar
- b) Tevbih

Bu cezalar Adliye Vekilliğine verilir ve
katidir.

Madde 60 — Hakikat hilâfına beyanname
ita, sahte senet ve memurlarıyla muvazaalı mu-
kaveleler tanzim ettikleri veya noterlik vekar ve
haysiyetini ihlâl eden fiil ve hareketlerde bulun-
dukları bilmuhakeme sabit olan noterler bu ha-
reketlerinin derece ve ehemmiyetlerine göre bir
aydan altı aya kadar işten çıkarma ve meslek-
ten çıkarma cezaları ile cezalandırılırlar.

7 nci maddede münderiç olan noter intihap
edilmek için lâzımgelen vasıf ve şartlardan her
hangi birini kaybetmiş olanlarla iki defa işten

çıkarma cezası görenler ve bir senede üç tevbih
ve yahut üç senede beş tevbih cezası alan noter-
ler meslekten çıkarılır.

Madde 85. — Her yıl sonunda toplanan aidat
ile faiz ve sair gelirler tutarından % 10 nu geç-
memek üzere gelecek yılın muhammen yönetin
giderleri çıkarıldıktan sonra % 10 u ihtiyat
akçesine, geri kalanın % 10 nu da noter
memurları hesabına ayırılır. Artan paranın % 5
şi ölüm ve mâlûllük fonu ihtiyatına, geri kala-
nı da tüzükte bildirilecek esaslara göre noter ve
noter yardımcılarının hesaplarına alacak kaydo-
lunur.

Noter ve noter yardımcıları için ayrılacak
paylar kendi adlarına açılacak hesaplarına ala-
cak kaydedilir. Ölüm, yaş haddi, mâlûllük veya
82 nci maddenin son fıkrası gereğince hastalık
veya dairesi kaldırılmak sebebiyle görevlerin-
den ayrılanların hesaplarındaki alacaklarıyla ay-
rılma yılı içinde sandığa ödemiş oldukları aida-
tın tamamı kanuni mirâsçılara ve hayatta
olanların kendilerine ödenir.

İstifa edenlerle diğeri bir memuriyete tâyin
veya seçim suretiyle noterlikten ayrılanların he-
saplarındaki alacakları aynen kendilerine veri-
lir. Şu kadar ki o yıl içinde ödedikleri aidat
sandığın gelirleri arasına alınarak dağıtımâ tâ-
bi tutulur.

Noter ve noter yardımcılarının hesaplarına
alacak geçirilen paraların faizleri de her yıl son-
ları kendi hesaplarına intikal ettirilir.

Payların ayrılmasında noterlerin 1.IX.1938
ve noter yardımcılarının 1 . II . 1942 tarihinden
önceki hizmetleri hesaba katılmaz. Hizmet
sürelerinin hesabında bir yılın altı aydan az sü-
resi nazara alınmaz. Altı ay ve fazlası bir yıl
sayılır.

70 nci maddedeki tazminatın ödenmesi için
memurlar hesabındaki para yetmediği takdirde
eksiği ihtiyat akçesinden ödenir.

Sandığın yıllık dağıtım bilânçosunun tanzi-

minden sonra evvelki yıllara ait tahakkuk edecek gelirler ihtiyat akçesine ilâve edilir ve fazla alındığı sabit olan paralar da ihtiyat akçesinden ödenir.

Madde 44 — Aynen,

Son kısmına eklenecek iki fıkra:

Kanunlarımızın yazılı olmasını emrettiği ve şekli mahsusa tâbi tuttuğu bütün akit ve mu-

amelelerin noterliklerden tasdik ettirilmesi mecburidir.

İlgililerin resmî dairelere, müesseselere, üniversitelere, okullara, bankalara vesika olarak ibrazına lüzum görecekları her türlü evrakın asıllarını bırakmak istememeleri halinde örneklerinin noterliklerden tasdik ettirilmesi mecburidir. Mahkemelerin verecekları tasdikli ilâm örnekleri bu kayıttan harihtir.

Adalet Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Adalet Komisyonu

Esas No : 1/203 ve 2/53

Karar No : 32

27 . II . 1953

Yüksek Başkanlığa

Noter Kanununun bâza maddelerinin değıştirilmesi hakkındaki kanun tasarısı ile Zonguldak Milletvekili Abdürrahman Boyacıgiller'in bu kanunun 4166 sayılı Kanunla değıştirilen 19, 57, 59, 60 ve 85 nei maddelerinin değıştirilmesine ve 40 ncı maddesine bir fıkra eklenmesine dair olan kanun teklifi komisyonumuza havale edilmekle Adalet Bakanlığı temsilcisi ve teklif sahibi hazır oldukları halde incelendi.

1. Noter Kanunu tâbirinin şahsa muzaf olduğu ve bu isim altında noterlik vezaifinin câmi bulunmadığı, halbuki noterliğin şahıstan tecerüt edilerek müesseseyi istihdaf eden bir tâbir ile isimlendirilmesinin daha muvafık olacağı yolundaki İstanbul Milletvekili Fuad Hulûsi Demirelli'nin teklifi ve esbabı mucibesi komisyonumuzca da kabul edilerek 3456 sayılı Noter Kanununun unvanının (Noterlik Kanunu) olarak değıştirilmesine komisyon üyelerinden Konya Milletvekili Muammer Obuz ve Balıkesir Milletvekili Vacid Asena'nın muhalefetine mukabil ekseriyetle karar verildi.

2. Hükümet Kanununun 7 nei maddesinde yalnız noterlerin evlenme haklarının her ne suretle olursa olsun tahdit edilmesi Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Beyannameyi hükümleriyle kabili telif olmıyan (Yabancı ile evli olmamak) tahdidini havi bulunan fıkrasını çıkararak maddeyi sevketmiş bulunmaktadır. Komisyonumuzda bu maddenin fıkraları arasında kanun tekniğine

göre yer değışmesi yapmış ve kabul edilen 7 nei maddenin 4 ncü bendindeki noter olabilmek için beş sene hâkimlik veya müddeiumumilik veya avukatlık yapma müddetlerinin hâkim ve müddeiumumilerin dört sene hâkimlik ve müddeiumumilikten sonra avukatlık yapabileceği kabul edilmiş olmasına göre bu fıkradaki hâkim ve müddeiumumiler ve avukatlar için beş senelik müddetin dört seneye indirilmesine ve yine bu fıkradaki müddeiumumi tâbirinin Hâkimler Kanununda kabul edildiği veçhile cumhuriyet savcısı olarak değıştirilmesine ve yine bu fıkraya doğentlik tâbirinin de ilâvesine karar verilmiştir.

Yine bu maddenin VI ncı fıkrası (Başkasına geçer veya vazifesini yapmaya mâni hastalığı bulunmamak) şeklinde kaleme alınmış olduğu görüldüğünden bu fıkra Avukatlar Kanununa uygun bir şekle ifrağ edilerek daima halkla temas eden ve bir âmme vazifesi gören noterin, başkasına geçer hastalığı, vazifesini gereği gibi yapmaya mâni olabilecek vücut veya akılla bir ârızası bulunmaması kaydı sarahaten zikredilerek fıkra bu şekilde tadil edilmiştir.

Yine bu maddenin VII ncı fıkrası da daha vazıh bir şekle sokularak kaleme alınmış ve fıkra bu esasa göre tadilen kabul edilmiştir.

3. Kanunun 16 ncı maddesinin tadili Hükümet tasarısındaki esbabı mucibe komisyonumuzca kabul edilmiş olduğundan bu maddenin yalnız son fıkrasındaki konsolos kelimesinden

sonra bir (ve) ilâvesiyle aynen kabul edilmiştir.

4. 17 nci maddede son fıkranın başına (bu hâllerde) kelimesinin ilâvesiyle aynen kabul edilmiştir. Bu fıkradaki noter kelimesinin tabikatta tereddüdü mucip olacağı bu kelimenin noter yardımcıları ile geçici noter yardımcılarına da şâmil olup olmadığı üzerinde durulmuş ise de kanunun geçici maddesinde kanunda aksi tasrih edilmedikçe noter kelimesinin, noter yardımcısı ve geçici noter yardımcılarına da şâmil olacağı kayıtlı bulunduğundan bu tereddüde mahal olmadığı mütalâasına varılarak fıkraya ayrıca bir ilâve yapılmasına lüzum görülmemiştir.

5. Tasarıdaki 18 nci madde Hükümet esbabı mucibesıyla birlikte aynen kabul edilmiştir.

6. Tasarıdaki 19 ncu maddeye ait tadil teklifi ile Zonguldak Milletvekili Abdürrahman Boyacıgiller'in bu maddeye ait teklifi birlikte mütalâa edilmiş ve tasarıda noterlerin gösterdikleri muvaffakiyetler ile sicil durumları göz önünde bulundurulurak açık bulunan diğer, daha yüksek noterliklere tâyininde 8 nci maddede ilâna lüzum görülmeksizin muvafakatleri ile tâyin edilmesi yolundaki esbabı mucibe komisyonumuzca uygun görülerek tasarının bu maddesi de aynen kabul edilmiştir. Teklifte noter muavinlerinin de aynı madde hükmünden istifade edecekleri tasrih edilmiş ise de kanuni tâbiriyle noter yardımcılarının durumu itibarıyla komisyonumuzca maddeye bu fıkranın eklenmesine lüzum görülmemiştir.

7. Tasarıda tadilen gelmiş bulunan 20 nci maddede (noter muavini) nin (noter yardımcısı) olarak düzeltilmesi ve bâzi kelime tashihleriyle aynen kabul edilmiştir.

8. 23 ncu maddedeki tadilat esbabı mucibesı komisyonumuzca benimsenmiş olduğundan bu madde tasarıdaki şekli ile aynen kabul edilmiştir.

9. Tasarıda 44 ncu maddenin yalnız (B) bendinin tadili istenmekte olup bu bent (ölümüne bağlı tasarruflara, mülkiyeti muhafaza kaydıyla yapılan satışlara ait mütaaddit sözleşmelerle evlenme sözleşmelerini düzenlemek ve elyazısı ile sicil defterine tescil etmek ve gayrimenkul satış vaitlerine ait senetlerin tanzim ve hariçte yazılıp getirilen vasiyetnameleri saklamak) hükmünü ihtiva etmesi derpiş edilmiş

ve mülkiyeti muhafaza kaydıyla yapılan satışlarda yapılan senet ve sözleşmelerin bir sicile geçirilerek bunların aleni olması ve istiyenin noterlere giderek bunları tetkik etme imkânını bulabilmeleri yolundaki Konya Milletvekili Hidayet Aydın'ın, teklifi bu yoldaki noter sicillerinin ve defterlerinin aleni olmasına imkân olmadığı ve Noterlik Kanununun daima gizliliği muhafaza eden hükümleri karşısında bu bende aleniyetin ilâvesi Noterlik Kanununun esas prensiplerine aykırı olacağı mütalâasıyla reddedilmiş ve yine Hidayet Aydın'ın bu maddeye (O) bendi olarak (Yalnız tarihleri tevsik edilmek üzere ibraz edilen vesikaların tarihlerinin veya ibraz tarihinde tarih bakımından mevcudiyetlerinin tevsiki, yalnız belediye harç pulu yapıstırıp iptal edilmek için ibraz edilen kira kontratlarına bu pulların yapıstırılıp iptal edilmesi) şeklinde bir bent ilâvesini istemiş ise de, haricen imlâ edilip belediye pulları istihlak edilsin diye harcin alınmasını temin için noterlerin harç alındığını şerh vermesi, noterlerin tarih tevsiki demek değildir. Tasdika mukarin olmıyan bir zamanın tesbiti de düşünülmiyeceği gibi bu itibarla hariçte yazılıp belediye pulunun ılsakı için notere götürülen kontratların esasının, imza ve tarihlerinin tevsiki mevzuubahis olamaz. Burada noterliklere yapılan muamelede aneak pul yapıstırmaktan ibaret olacaktır. Notere harçsız iş gördürmeye imkân yoktur. Bu esasa göre noterlerin hariçte tanzim idilip pul ılsakı için kontratların noterlere getirilmesi halinde noterlerin pul ılsakı suretiyle nevama bir pul bâyiliği yapmasından ileri gitmiyecektir. Aneak buna mukabil kontrat re'sen tanzim edilir veya haricen tanzim edilip de imza ve tarih tasdiki için noterliklere getirilirse o zaman imza ve tarih tasdikiyle beraber gereken belediye kontrat pulu da yapıstırılmış olur. Fakat uzun bir müddet evvel dışarıda tanzim edilmiş bir mukavelenin notere getirilmesi halinde bu mukavelenin imza tasdiki yapılmaksızın tarihinin tevsikına imkân görülememektedir.

Noterlik Kanunu harç tarifesinde de bu şekildeki pulları yapıstırmaktan mütevellit noterlerin harç alacağı hususu mevzuubahis olmadığına göre noterleri böyle bir iş için mukabilsiz bir külfete sokmak mümkün olmadığı gibi Belediye gelirlerini alâkadar eden bu işte no-

terlere her hangi bir mükellefiyetin tahminine mesafğ olmadığı neticesine varan komisyonumuz bu esbabı mucibe ile Hidayet Aydın'ın bu bend ilâvesi hakkındaki teklifi de reddedilmiş bulunmaktadır.

44 neü maddeye son fıkra ilâvesine dair Abdurrahman Boyacıgiller'in teklifi de noterlerin yapacağı işleri tâdat ve tasrih eden 44 neü maddenin tasarısı ile değışen B bendinin son şekli de birlikte mütalâa edilmek suretiyle bütün vezaifi kendisinde toplamış olduğundan ayrıca bir ilâve yapılmasına da lüzum görülmediğinden bu ilâvenin de lüzumsuzluğuna karar verilmiş bulunmaktadır.

Bu mülâhazalardan sonra 44 neü maddenin B bendi hakkındaki Hükümet teklifinin aynen kabulüne karar verilmiştir.

10. Kanunun 80 neı maddesi de Hükümetin getirdiğı tasarısındaki birinci fıkrada ufak bir kelime değışikliği ile aynen kabul edilmiştir.

11. Abdurrahman Boyacıgillerin Noterlik Kanununun 57 neı maddesini tâdil teklifi münakaşa edildi. Bu madde ile teklif sahibi haklarrada tahkikat yapılan noterlerin mahkemedan karar alınmadan işten el çektilerilemiyeceklerini istemektedir. Noterlerin âmme hizmeti vasıfları hizmetlerinin başında gelmekte olduğuna tâyin usulleri de nazarı itibara alınarak işten el çektilerile muamelesinin kazai bir kararla yapılması arzedilen sebeplerle muvafık görülmemiş memurlar hakkında da aynı muameleye tâbi olduğuna göre noter için yalnız işten el çektilerile hususunda istisnai bir muamele yapılmasına imkân görülmemiş olduğundan teklifin bu maddeye taallük eden kısmı reddedilmiştir.

12. Abdurrahman Boyacıgiller'in 59 ve 60 neı maddeye ait teklifleri kanunun bu maddelerdeki hükümlerinin sarahati muhtevi bulunduğu ve Hâkimler Kanununda dahi derece gözetilmeden inzibatî cezalar tatbik edilebildiğine göre teklif ile noterlere daha geniş bir hak tanınması uygun görülmemiş ve teklifteki bu iki maddeye ait tâdil de kabul edilmemiştir.

13. Tasarının 65 neı maddesi esbabı mucibedeki sarahat komisyonumuzca muvafık görüldüğünden bu maddeye ait tadil teklifi de aynen kabul edilmiştir.

14. Noter memuru olabilmek için haiz bulunması icabeden vasıfları muhtevi bulunan 67 neı maddeye ait tasarısındaki teklif tetkik edildik-

te bu maddenin 5 neı bendindeki hüküm 7 neı maddeye mütenazır olmak üzere (Başkasına geçer hastalığı, vazifesini gereğı gibi yapmaya mâni olabilecek vücut veya akılca bir ârızası bulunmamak) şeklinde değıştirilmiş ve 7 neı bent 6 neı bent olarak düzeltilmek suretiyle kabul edilmiştir.

15. Muayyen bir müddet hizmet edip her ne suretle olursa olsun vazifeden ayrılan noter memurlarının âtilerini teminat altına almak için kaleme alınmış bulunan kanunun 70 neı maddesi üzerine esaslı bir şekilde durularak komisyona gelen noter memurlarının bu maddeye ait dilekleri de nazarı itibara alınarak kendilerini noter hizmetine vakfetmiş olan ve başkaca hiçbir teminatları olmıyan noter memurlarının mağdur olmamalarını teminen madde yeni baştan kaleme alınarak kabul edilmiştir.

16. Tasarıda tadilen gelmiş bulunan 83 neü madde de komisyonumuza Hükümet gerekçesi uygun görülerek aynen kabul edilmiştir.

17. Noter Yardım Sandığının sermayesinin sureti teşkilini gösteren 84 neü madde de komisyonumuzca yeni baştan ele alınmış ve noter ve noter yardımcıların emanet para faizleri dâhil olmak üzere her çeşit aylık gayrisafî gelirleri üzerinden 2 000 liraya kadar olan kısımlar için tasarıda nispetler aynen ve 2 000 liradan yukarısı için de % 7 olmak üzere ve bu şekilde madde tashihen kabul edilmiştir.

18. Tasarıda yer almış bulunan 85, 86 ve 87 neı maddeler ile Abdurrahman Boyacıgiller'in 85 neı maddeye ait teklifi ve geçici madde tetkik edildikte tasarısındaki sarahate ve gerekçeye göre 85 neı madde aynen kabul edilerek aynı esbabı mucibe muvacehesinde 85 neı maddenin ihtiyaca kâfi olacağı mütalâasıyla Abdurrahman Boyacıgiller'in bu maddeye ait teklifi reddedilmiş ve tasarısındaki 86, 87 neı ve geçici madde aynen kabul edilmiştir.

19. Tasarının 2 ve 3 neü maddeleri 4 ve 5 neı maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Netice : Noterlik Kanununa ait tadil teklifini muhtevi Hükümet tasarısı ile Zonguldak Milletvekili Abdurrahman Boyacıgiller'in bu kanuna ait teklifleri birlikte tetkik ve mütalâa edilerek yukarıda yazılı gerekçeye istinaden tasarısı yeni baştan düzenlenerek komisyonumuzca kabul edilmiş ve aynı esbabı mucibeye göre Ab-

dürrahman Boyacergiller'in teklifi de reddedilmiştir.

Kamutayın yüce tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Ko.

Başkanı	Sözcü	Kâtip
İzmir	Manisa	Balıkesir
H. Özyörük	Ş. Ergin	V. Asena
Amasya	Ankara	Balıkesir
İ. Olguç	O. T. İtkin	M. Erkuyumcu
Erzurum	İstanbul	İstanbul
E. Karan	F. H. Demirelli	A. Moshos
Kars	Konya	Kütahya
A. Çetin	M. Obuz	S. S. Nasıhoğlu
Siird		Yozgad
Ş. Türkoğan		N. Ü. Alcala

Muhalefet şerhi :

44 ncü maddenin B bendinin son kısmında derpiş edilen gayrimenkul satış vâitlerine ait senetlerin tanzimi noterlerin vazifeleri cümlesinden olunca tatbikattaki olaylara bakarak bir vatandaşın gayrimenkulü bir defa noter senediyle başkasına bey'i va'diyle satıp gayrimenkulü teslim ederek bedelini kısmen veya tamamen aldıktan sonra gayrimenkulü bu defa da feragan bir başkasına satması halinde birinci ahemın hukukunu sıyanet ve vatandaşların birbiriyle lüzumsuz yere çatışmalarına mâni olmak için bu satış va'dinin tapu siciline muvakkaten şerh verilmesi hakkında talebimiz komisyonun çoğunluğunca kabul edilmemesinden dolayı bu husustaki söz hakkımız mahfuzdur.

Ankara	Çoruh	Sivas
H. Ş. İnce	M. Güney	N. Ertürk

Muhalefet şerhi :

Noter Kanununun 44 ncü maddesinde noterlerin vezaifi meyanına ithal edilmesi lâzım gelen iki husus noksan ve mülkiyeti muhafaza akdinin noterlerce tescilli muamelesi de semeresiz ve aldatıcı şekilde bırakılmış ve bunları ikmale mâtuf tekliflerim reddedilmiş olduğundan bu cihetlere muhalefetimin gerekçesini aşağıda izah ediyorum.

1. Mülkiyeti muhafaza akdi Medeni Kanunumuzun 688 nci maddesinde kabul edilen çok mühim bir esastır. Bu maddemiz aynen şöyledir. (Başkasına naklettiği mülkiyeti na-

kilin uhdesinde hıfız için yapılan mukaveleler ancak menkulü alan kimsenin ikametgâhındaki kâtibiadil tarafından tasdik ve sicilli mahsusuna kaydedilmişse muteber olur). Bu maddenin İsviçre aslındaki 715 nci maddesi şudur (İktisap eden kimseye devredilen şeyler üzerindeki mülkiyeti muhafaza mukavelesi ancak onun hali hazır ikametgâhındaki icra dairesi tarafından tutulan umumi sicilde tescil edildiği takdirde muteberdir).

Her iki metnin karşılaştırılmasında anlaşılacaktır ki mülkiyeti muhafaza akdi umumi bir sicille, sicilli mahsusa kayıt ve tescil edilmekdikçe muteber değildir. Bu umumi sicilin tutulması vazifesini İsviçre'de müşterinin ikametgâhındaki icra dairesi yapmakta olduğu halde bizde pek de doğru olmayarak noterlere verilmiş bulunmaktadır. Bu umumi sicilin nasıl tutulacağı ve ne gibi unsurların ne şekilde tesbit ve meydan aleniyete vaz'edileceğini İsviçre'de bu sicilleri tutmakla vazifeli icra dairesinin mafevki olan İsviçre Federal mahkemesi icra dairesi bir nizamname ile tâyin ve tesbit etmiştir. Bizde ise noterlere verilen bu vazifenin ne gibi bir sicille hangi unsur ve şartları havi olarak ne şekilde tesbit edileceği hakkında Medeni Kanunun tatbikından itibaren çeyrek asırdan fazla zaman geçmiş olmasına rağmen hiçbir hükümi ve nizam konmamış ve bu yüzden muasır hayatın en mühim kredi unsuru olan bu müessese semeresiz ve hattâ zararlı bir hale düşmüştür. Çünkü Medeni Kanunda böyle bir hükmün kabul edilmiş olmasına aldanan birçok vatandaşların bu yolda yaptığı mukaveleler mahkemelerce hükümsüz bırakılıp iptal edilmiştir. Birçok ihtilâflara yol açmak suretiyle de dâvaların çoğalmasına da sebep olmuştur.

Şüphesizdir ki, medeni âlemden her hangi bir müessesenin mücerret bir prensip olarak alınmış olması bundan matlup olan gayeyi temine kifayet etmez, o prensibin tatbikat ve fiiliyat sahasına intikalini sağlayacak hükümlerle ikmalî lâzımdır. Nasıl ki bir elektrik cereyanından ışık alabilmek için ampule ihtiyaç varsa Garb Hukukundan alınan bir prensibin ondan maksut olan gayeyi temin etmesi onun bütün levazımının da birlikte alınmasıyla mümkündür. Mülkiyeti muhafaza akdinin muteberiyetinin şartı olan tescilin gayesi ve sebe-

hi ihdası ve mahiyeti ve ne şekilde yapılacağı hakkında hükümler tedvin edilmedikçe bu müesseseden fayda yerine zarar hâsıl olmaktadır. Bilhassa İsviçre'de bu tescilli yapan müşterinin bulunduğu mahal iera dairesi olmak itibarıyla bir tek daire olduğu halde memleketimizde bu vazifenin noterlere verilmesi yüzünden mütaaddit noterleri olan şehirlerde bu sicilin hangi noterde olduğu herkes tarafından bilinmeyeceği gibi esasen bizde noterlerin yaptıkları bütün muamelelerin mahremiyetine gidildiği eihetle mülkiyeti muhafazada yapılması lâzımgelen tescilden matlup olan âleniyet bertaraf olmaktadır. Binaenaleyh bu tescilin mütaaddit noterli yerlerde hangi noter tarafından yapılması lâzım geleceğini de muhtevi olmak üzere İsviçre'de kabul edilen esaslara müvazi olarak bu baptaki tescilin ne demek olduğu ve ne gibi unsurları muhtevi olması lâzımgeleceğini gösteren ve 25 senedenberi yapılmamış bulunan bir nizamnamenin Adalet Bakanlığınca tanzimi lüzumunu derpiş eden teklifimin ek olarak kabul edilmemesi memleketimizin hukuki ve hakiki ihtiyaçlarına aykırı olduğundan bu noktanın ikmaline mâtuf talebinin reddedilmesi doğru değildir.

2. Noterlerin vazifeleri meyanında her hangi bir vesikanın imzası tasdik edilmeksizin sırf tarihinin tevsiki hakkında bir hüküm ilâvesi lâzım idi. Filhakika vesikaların tarihi, hukuki, bakımdan bâzan öyle ehemmiyet kespeder ki, bir vesikanın falân tarihte yapılması muteberiyetini, filân tarihten sonra yapılması hükümsüzlüğünü intağ edebilir. Muahhar tarirli bir vesika mukaddem tarihli bir vesikanın hükmünü tamamen veya kısmen ortadan kaldıracaktır. Bunun için medeni memleketler hukukunda vesikaların tarihini tasdik hususunda kabul edilmiş bir usul mevcuttur. Biz Garp hukukunun bütün esaslarını iktibas etmiş olduğumuz halde o hukukun zaruri bir icabı olan tarih tasdik usulünü noterlere vermemiş olduğumuzdan ortada büyük bir noksanlık mevcuttur gerçi bâzıları imza tasdik suretiyle tarihin de tasdik ve tevsik edilmiş olacağını ileri sürüyorlarsa da bu görüş tamamen yanlıştır. Çünkü filhakika her imza tasdikında bizzarure bir tarih tasdikı mevcut olabilirse de her tarih tasdikında imza tas-

diki mümkün olmayabilir meselâ Amerika'dan veya Dünyanın her hangi bir tarafından gönderilmiş olan bir vesikanın imzasını tasdik ettirmek imkânsız veya çok müşküldür, fakat bâzı ahvalde imzadan daha ehemmiyetli olan tarihin tevsiki mümkün olmalıdır. Hariçten gönderilen bir vesikanın notere ibrazı suretiyle ibraz tarihinde tarih bakımından mevcudiyetini tesbit ettirmek bâzı ahvalde büyük bir ihtiyaçtır, Duyulan bu ihtiyacı Garp hukuku ile mütenazır olarak temin edecek bir hükmün Noter Kanununda sevkedilmemesi ve noterlerin vazifelerini sayan 44 neü maddeye buna ait bir fıkranın ek olarak ilâve edilmemesi yanlıştır.

3. — Memleketimizde 70 seneden beri yerleşmiş ve kökleşmiş bir hukuki ananemiz vardı ki, o da her icar akdinin bir kontratla tesbiti ve iki nüsha tanzim edilecek bu kontratların bir nüshasının mucir, diğer nüshasının müstecir eline verilerek kira tediyatının da müstecir elindeki nüshasının hane mahsusuna kaydı tesbiti ve bu kontratları noterlere ibraz ederek noterlere belediye pulu ilsakı suretiyle tarih bakımından tevsiki idi. O derecede ki evine kömür almak için mütaaccat edenden dahi kira kontratı istenmek suretiyle gerek Maliye gerek mahkeme ve iceralarda gerek vergi dairelerinde bu kontratlar birçok remsî muamelelere esas itihaz edilmekte idi. Hattâ Millî Korunma Kanununun kiraya mütaallik hükümlerini mevkii meriyete koyan kararname bu kabilden notere ibraz edilecek kira kontratlarının harçsız pulsuz fakat tarafların imzalarıyla mümza üçüncü bir nüshasının noterlere saklanması temin etmişti ki, bu sayede kazancın veya kastın kaybedilen veya ibrazından imtina edilen veya üçüncü şahıslardan saklanılan kontratları noterdeki bu aslından tasdikli birer suret elbi ile birçok ihtilâfları mahkemelerimiz kolaylıkla halletmek imkânına sahip olmuşlardı. 8 neü Büyük Millet Meclisince Belediye Gelirleri Kanununun kira kontratlarına belediye harç pulunun yapıştirilmesini emreden hükmünün müzakeresi sırasında her kira kontratında belediyenin harç pulu ilsakı ve bu ilsak edilmedikçe pul cezası verilmeden dâvanın yürütülmemesi Demokrasiye münafi addedi-

lerek kira kontratlarına belediye pulu yapıştırmak mecburiyeti ve bu mecburiyete müteferri ceza kaldırıldı. Fakat kanunu ilgaya dair hükümleri arasında icarı akaar nizamnamesinin mülga olduğu tasrih edilmediğinden mahkemeler yine kontrat cezası verilmeden kira dâvasını yürütmemekte idiler, onun üzerine Abdürrahman Konuk tarafından teklif edilip kabul edilen 5478 numaralı kanun ile icarı akaar nizamnamesinin mülga olduğu tasrih edilmekle kalmayıp kira kontratlarını ancak bu kontratların imzaları tasdik veya re'sen tanzim edilirse belediye harç pulu yapıştırılması lâzımeleceği beyan edilmek suretiyle vatandaşların ekseriyetle yaptıkları ve hile kontratları aralarında tanzim ve imza edip yalnız belediye harç pulunu yapıştırmak için notere ibraz etmeleri usulü yanlış olarak ortadan kaldırıldı. Yani kontrat pulu yapıştırmak mecburiyetini ve bunun cezasını kaldırdım derken böyle bir mecburiyet olmamasına rağmen vatandaşların kendi arzularıyla noterlere belediye harç pulu yapıştırmak üzere kira kontratı ibraz ettikleri takdirde noterler bunu yapmaktan imtinaa mecbur bırakıldılar. Böyle yapmakla zaten durumları zayıf olup kendilerinden birçok hizmetler beklediğimiz halde malî imkânsızlıklarla gırpınan belediyelerimizin malî imkânlarına darbe vurulmuş oldu. Diğer taraftan 3356 numaralı kanunla kira kontratlarının kıymetli kâğıtlar üzerine yazılması hakkındaki hüküm dahi semeresiz bir hale düşürüldü. Hukuki hayatta kira kontratları öyle mühim vesikalardır ki, maliye daireleri birçok vergi meselelerinde

bunu istemektedirler. İera dairesi kira takibine mesnet olmak üzere kontrat istemektedir. Mahkemeler kendilerine intikal eden kira ihtilâflarını hal için kontrat istemektedirler. Kira kontratlarında mahsus haneler bulunması sebebiyle mucirin kim veya kimler olduğu, müstecirin kim olduğu, mecurun neden ibaret ve neleri muhtevi olduğu bedeli icarın ne miktar bulunduğu ne vakit tediye edileceği ve diğer birçok hususi ve umumi şartlar tesbit edilegemekte olduğundan birçok ihtilâfları ancak bu kontratlar sayesinde halletmek mümkün iken ve esasen Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunumuz miktarı 50 lirayı geçen her iddianın yazılı bir vesika ile ispatını emretmiş iken bu kadar mühim hüküm ve faideleri muhtevi olan kira kontratı ananesini ortadan kaldırmak ve kendilerinden birçok hizmet beklediğimiz belediyelerin her kira kontratına cüzi bir harç pulu yapıştırmak suretiyle istihsal edecekleri menfaatten mahrum etmek doğru olmadığından noterlere eskiden beri 70 senedir alışıldığı ve hile mucir ve müstecirin haricen kontrat kâğıtlarına yazıp imza edecekleri şartları muhtevi kontratları sırf belediye pulları yapıştırmak için Notere ibraz ettikleri takdirde noterlere bu kontratlara belediye pulu yapıştırmak vazifesinin verilmesi büyük bir noksan olduğundan bu noksanı ikmale mâtuf teklif ettiğim fıkranın kabul edilmemesi yukarıda saydığım mahzurları davet etmesi sebebiyle doğru olmadığı kanaatindeyim.

Konya Milletvekili
Hidayet Aydın

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Noter Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Noter Kanununun 17, 18 nci ve 4166 sayılı Kanunla değiştirilen 16, 19, 20, 23, 46, 65, 70, 83 ve 87 nci maddeleriyle aynı kanunla değiştirilmiş olan 44 ncü maddenin B bendi ve 5235 sayılı Kanunla değiştirilmiş olan 84, 85 ve 86 nci maddeleri aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiş ve 84 ncü maddenin son fıkrası 85 nci maddeye 5 nci fıkra olarak nakil ve 7 nci ve 67 nci maddelerin 6 ncı bentleri kaldırılmıştır.

Madde 7. — Noter olmak için :

- I - Türk olmak,
- II - Medeni ve siyasi haklarına sahip bulunmak,
- III - 25 yaşını bitirmiş olmak,
- IV - Askerlik fiilî hizmetini yapmış veya hizmete elverişli olmadığı anlaşılmış bulunmak,
- V - Başkasına geçer veya vazifesini yapmaya mâni hastalığı bulunmamak,
- VII - Türkiye Hukuk Fakültesinden çıkmış olmak veya Siyasal Bilyiler Okulundan veya yabancı bir memleket hukuk fakültesinden çıkmış olup da Türkiye Hukuk fakülteleri programlarına göre eksik kalan derslerden imtihan vererek tasdikname almış olmak,
- VIII - a) Şeref ve haysiyeti muhil bir suçtan mutlak surette ve kasti bir cürümden dolayı üç ay veya daha fazla hapis cezasıyla mahkûm veya bu kabîl suçlarla hapsi müstelzim her hangi bir cürümden dolayı ceza takibi altında bulunmamak,
- b) Cezai veya inzibati bir karar neticesinde hâkim veya memur olmak ehliyetini kaybetmemiş bulunmak,
- c) Meslek şeref ve haysiyetine uymayan hallerde bulunmamış olmak,
- d) Hileli veya taksirli olmayarak iflâs etmiş ise iadei itibar etmiş olmak,
- IX - Kumar oynamayı itiyat edinmiş veya menfaat mukabilinde kumar oynatmış yahut ahlâkça halkın görevini giderecek her hangi bir hal ile dile gelmiş olmamak,

ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Noter Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun

MADDE 1. — 3456 sayılı Noter Kanununun unvanı (Noterlik Kanunu) olarak değiştirilmiştir.

MADDE 2. — Noterlik Kanununun 17, 18 nci ve bu kanunun 4166 sayılı Kanunla değiştirilen 7, 16, 19, 20, 23, 46, 65, 70, 83 ve 87 nci maddeleriyle aynı kanunla değiştirilmiş olan 44 ncü maddenin B bendi ve 5235 sayılı kanunla değiştirilmiş olan 67, 84, 85 ve 86 nci maddeleri aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiş ve geçici bir madde eklenmiştir.

Madde 7. — Noter olmak için :

- I - Türk olmak,
- II - Medeni ve siyasi haklarına sahip bulunmak,
- III - 25 yaşını bitirmiş olmak,
- IV - Askerlik fiilî hizmetini yapmış veya hizmete elverişli olmadığı anlaşılmış bulunmak,
- V - En aşağı dört sene Hâkimlik veya Cumhuriyet Savecilığı etmiş veya bu sınıftan sayılan hizmetlerde bulunmuş veya dört sene avukatlık veya Hukuk Fakülteleri, Hukuk Grubu dersleri Profesörlüğü veya Doçentliği etmiş olmak,
- VI - Başkasına geçer hastalığı, vazifesini gereği gibi yapmaya mâni olabilecek vücut ve ya akılla bir ârizası bulunmamak,
- VII - Türkiye Hukuk Fakültelerinin birinden çıkmış olmak veya Siyasal Bilgiler Fakültesi veya yabancı bir memleket Hukuk Fakültesinden çıkmış olup da Türkiye Hukuk Fakülteleri programlarına göre eksik kalan derslerden imtihan vererek tasdikname almış olmak,
- VIII - a) Şeref ve haysiyeti muhil bir suçtan mutlak surette veya kasdî bir cürümden dolayı 3 ay veya daha fazla hapis cezasıyla mahkûm veya bu kabîl suçlarla hapsi müstelzim her hangi bir cürümden dolayı ceza takibi altında bulunmamak,
- b) Cezai veya inzibati bir karar neticesinde hâkim veya memur olmak ehliyetini kaybetmemiş bulunmak,
- c) Meslek şeref ve haysiyetine uymayan hallerde bulunmamış olmak,

X - En aşağı beş sene hâkimlik veya müddeiumumilik etmiş veya bu sınıftan sayılan hizmetlerde bulunmuş veya beş sene avukatlık veya Hukuk fakülteleri Hukuk grubu dersleri profesörlüğü etmiş olmak şarttır.

Madde 16. — Noter ve noter yardımcıları ve geçici yetkili noter yardımcıları ile 20 nci maddenin 1 ve 2 nci fıkraları mucibince seçilecek noter vekilleri, işe başladıkları tarihten itibaren iki ay içinde noter dairesinin bir yıllık gayrisâfi gelirinin % 10 nu nispetinde teminat verirler.

Yeni açılacak olan noterliklerin teminat miktarı civar kazaların varidatına göre Adalet Bakanlığınca takdir olunur. Noter vekilleri hakkındaki iki aylık müddet mahallî adalet komisyonu tarafından en çok iki ayı geçmemek üzere uzatılabilir. Birinci fıkra gereğince teminat göstermeye mecbur olanlar ilk seneyi takip eden senelerde de yine bir evvelki yıllara ait gayrisâfi gelirlerinin % 3 ünü aynı müddet zarfında teminat olarak verirler.

Teminat parası, ilk önce noterlerin vazifeleri dolayısıyla sebebiyet verebilecekleri zararların tazmininden sonra bu yüzden mahkûm olabilecekleri para cezasına karşılık teşkil eder. Bu paralar âhara temlik ve terhin edilemez. Konulacak hacizler 17 nci madde mucibince görülecek hesap sonunda tahakkuk edecek zimmet ve ilişiği karşılayacak miktardan fazlası hakkında muteberdir.

Bu maddede yazılı müddet içinde teminat paralarını yatırmıyan veya noksanını ikmal etmiyen noter, noter yardımcısı ve geçici yetkili noter yardımcılarının vazifelerine, C. savehliklerinin işarı üzerine Adalet Bakanlığınca, noter vekillerinin vazifelerine de yine C. savehliklerinin yazısı üzerine adalet komisyonlarınca son verilir.

Yabancı memleketlerde noterlik vazifesini gören konsolos memurları teminat mükellefiyetine tâbi değildirler.

Madde 17. — Her ne suretle olursa olsun vazifelerinden ayrılan noterlere ve ölenlerin vârislerine ait teminat parası devir işi bitirile-

d) Hileli veya taksirli olmayarak iflâs etmiş ise iadei itibar etmiş olmak,

IX - Kumar oynamayı itiyat edinmiş veya menfaat mukabilinde kumar oynatmış yahut ah-lâkça halkın güvenini giderecek her hangi bir hal ile dilo gelmemiş olmak,

Şarttır.

Madde 16. — Noter ve noter yardımcıları ve geçici yetkili noter yardımcıları ile 20 nci maddenin 1 ve 2 nci fıkraları mucibince seçilecek noter vekilleri, işe başladıkları tarihten itibaren iki ay içinde noter dairesinin bir yıllık gayrisâfi gelirinin % 10 u nispetinde teminat verirler.

Yeni açılacak olan noterliklerin teminat miktarı civar kazaların varidatına göre Adalet Bakanlığınca takdir olunur. Noter vekilleri hakkındaki iki aylık müddet mahallî adalet komisyonu tarafından en çok iki ayı geçmemek üzere uzatılabilir. Birinci fıkra gereğince teminat göstermeye mecbur olanlar ilk seneyi takip eden senelerde de yine bir evvelki yıllara ait gayrisâfi gelirlerinin % 3 nü aynı müddet zarfında teminat olarak verirler.

Teminat parası, ilk önce noterlerin vazifeleri dolayısıyla sebebiyet verebilecekleri zararların tazmininden sonra bu yüzden mahkûm olabilecekleri para cezasına karşılık teşkil eder. Bu paralar âhara temlik ve terhin edilemez. Konulacak hacizler 17 nci madde mucibince görülecek hesap sonunda tahakkuk edecek zimmet ve ilişiği karşılayacak miktardan fazlası hakkında muteberdir.

Bu maddede yazılı müddet içinde teminat paralarını yatırmıyan veya noksanını ikmal etmiyen noter, noter yardımcısı ve geçici yetkili noter yardımcılarının vazifelerine cumhuriyet savehliklerinin işarı üzerine Adalet Bakanlığınca, noter vekillerinin vazifelerine de yine cumhuriyet savehliklerinin yazısı üzerine adalet komisyonlarınca son verilir.

Yabancı memleketlerde noterlik vazifesini gören konsolos ve memurları teminat mükellefiyetine tâbi değildirler.

Madde 17. — Her ne suretle olursa olsun vazifelerinden ayrılan noterlere ve ölenlerin vârislerine ait teminat parası devir işi bitirilerek

Hü.

rek ilişkileri kesilmedikçe geri verilmez.

En çok iki ay içinde C. savcılarını hesap ve işleri incelemeye mecburdurlar.

Madde 18. — Noter ve noter yardımcılarını 65 yaşını ikmal edince yaş tahdidine tâbi tutulurlar. Ay ve gün hesabında Türkiye Cumhuriyeti İsmekli Sandığı Kanunu hükümleri uygulanır.

Madde 19. — Noterler; sicil ve kıdemleri müsait olduğu ve açık yer de bulunduğu takdirde 8 nci maddede yazılı ilâna lüzum görülmek-sizin geliri daha yüksek olan bir noterliğe muvafakatleri ile tâyin olunabilirler.

8 nci madde hükümleri yukarıki fıkranın tatbikından sonra uygulanır.

Madde 20. — Her ne suretle olursa olsun açılan noterliklere yenisi tâyin olununcaya kadar bu vazife sâfi gelirin dörtte birinden yarısına kadar verilmek üzere noterliğin bağlı bulunduğu adalet komisyonu tarafından mahallî adalet memurlarından ehliyetli birine gördürülür. Vekile verilen kısımdan artan gelir Noter Yardım Sandığına gönderilir.

Noter ve noter yardımcılarının tevki, işten elçektirme ve işten çıkarma gibi sebeplerden dolayı geçici olarak işlerinden ayrılmaları halinde görevleri, 84 nci madde gereğince Yardım Sandığı aidatı ayrıldıktan sonra sâfi gelirin üçte biri verilmek suretiyle adalet komisyonu tarafından seçilecek ehliyetli bir adalet memuruna gördürülür. İşten çıkarmadan başka hallerde geri kalan miktarın üçte biri notere verilip üçte ikisi mahkeme neticesine kadar mevkuftutularak zimmeti tahakkuk ederse mahsup ve artanı noter veya noter yardımcısına verilir. 57 nci maddenin ikinci fıkrası mucibince vazifeden ayrılma halinde sâfi gelirin üçte biri vekile ve geri kalanı da notere verilir. İşten çıkarma halinde vekile verilen miktardan artan kısım Noter Yardım Sandığına irat kaydolunur. Şu kadar ki işten çıkarma halinde karar ref edilmiş olursa vekile verilen ücretten geri kalanı notere verilir.

Hastalık, mezuniyet ve sair mazeretleri sebebiyle işlerinden ayrılan noter, noter yardım-

Ad. K.

ilişkileri kesilmedikçe geri verilmez.

Bu hallerde en çok iki ay içinde cumhuriyet savcılarını hesap ve işleri incelemeye mecburdurlar.

Madde 18. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Madde 19. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Madde 20. — Her ne suretle olursa olsun açılan noterliklere yenisi tâyin olununcaya kadar bu vazife sâfi gelirin dörtte birinden yarısına kadar verilmek üzere noterliğin bağlı bulunduğu Adalet Komisyonu tarafından mahallî adalet memurlarından ehliyetli birine gördürülür. Vekile verilen kısımdan artan gelir Noter Yardım Sandığına gönderilir.

Noter ve noter yardımcılarının tevki, işten el çektirme ve işten çıkarma gibi sebeplerden dolayı geçici olarak işlerinden ayrılmaları halinde görevleri, 84 nci madde gereğince Yardım Sandığı aidatı ayrıldıktan sonra sâfi gelirin üçte biri verilmek suretiyle Adalet Komisyonu tarafından seçilecek ehliyetli bir adalet memuruna gördürülür. İşten çıkarmadan başka hallerde geri kalan miktarın üçte biri Notere verilip üçte ikisi mahkeme neticesine kadar mevkuftutularak zimmeti tahakkuk ederse mahsup edilir ve artanı noter veya noter yardımcısına verilir. 57 nci maddenin 2 nci fıkrası mucibince vazifeden ayrılma halinde sâfi gelirin üçte biri vekile ve geri kalanı da notere verilir, işten çıkarma halinde vekile verilen miktardan artan kısım Noter Yardım Sandığına irat kaydolunur. Şu kadar ki, işten çıkarma halinde karar ref edilmiş olursa vekile verilen ücretten geri kalanı notere verilir.

Hastalık, mezuniyet ve sair mazeretleri sebe-

Ha.

Ad. K.

cıları, mesuliyeti kendilerine ait olmak üzere memurlarından birini tevkil edebilirler. Tevkil edilecek kimse bulunmazsa noterliğin bağlı bulunduğu hukuk yargıcı tarafından sâfi gelirin üçte biri verilmek üzere mahallî adalet memurlarından ehliyetli bir vekil seçilir. Şu kadar ki bu suretle vazifeden ayrılma müddeti iki ay geçecek olursa vekil keyfiyeti C. Savcılığına bildirir. Bu takdirde birinci fıkra hükmü tatbik olunur.

Geçici yetkili noter yardımcılarının her hangi bir sebeple görevlerinden ayrılmaları halinde mensup oldukları hukuk yargıcı tarafından yerlerine bir vekil seçilir. Seçilecek vekil hasılatın tamamını alır. Ancak bu suretle ayrılma iki aydan fazla devam ettiği takdirde yerlerine yeniden başkası seçilir.

Mâdde 23. — Meslekten çıkarma, ölüm, yaş tahdidi, mâlûliyet, istifa veya dairesi lâğvı veya başka yere tâyin olunmak veya seçim suretiyle vazifesinden ayrılan noter, noter yardımcılarını ile geçici yetkili noter yardımcılara ait bütün evrak ve emanetler kendilerinin ve ölenlere ait olanlar mirasçılarının veya mümessillerinin huzuru ile tutulacak bir zabıt varakası üzerine Cumhuriyet Savcılığınca teslim alınarak yeni tâyin edilecek noter veya vekiline devrolunur. Noterliğin lâğvı halinde bu evrak ve emanetler varsa başka bir notere tevdi olunur.

Devir muamelesinde hazır bulunanlara noter dairesinin bağlı bulunduğu asliye hukuk yargıcının Adliye Harç Tarifesi Kanununa göre takdir edeceği ücretler veya yapılacak masraflar, evvelâ yardım sandığının ihtiyat akçasından tesviye olunur. Şu kadar ki, alâkalı noter veya mümessiline hiçbir ücret verilemez. Diğer bir notere devir halinde bu ücret ve masraflar devrolunan noterden tahsil olunur.

44 ncü maddenin B. Bendi

Ölüme bağlı tasarruflara, mülkiyeti muhafaza kaydıyla yapılan satışlara ait senet ve sözleşmelerle evlenme sözleşmelerini düzenlemek ve el yazısı ile sicil defterine teşkil etmek ve gayrimenkul satış vaitlerine ait senetleri tanzim ve hariçte yazılıp getirilen vasiyetnameleri saklamak.

biyle işlerinden ayrılan noter, noter yardımcıları, mesuliyeti kendilerine ait olmak üzere memurlarından birini tevkil edebilirler. Tevkil edilecek kimse bulunmazsa Noterliğin bağlı bulunduğu hukuk yargıcı tarafından sâfi gelirin üçte biri verilmek üzere mahallî adalet memurlarından ehliyetli bir vekil seçilir. Şu kadar ki, bu suretle vazifeden ayrılma müddeti iki ay geçecek olursa vekil keyfiyeti cumhuriyet savcılığına bildirir. Bu takdirde birinci fıkra hükmü tatbik olunur.

Geçici yetkili noter yardımcılarının her hangi bir sebeple görevlerinden ayrılmaları halinde bağlı oldukları hukuk yargıcı tarafından yerlerine bir vekil seçilir. Seçilecek vekil hasılatın tamamını alır. Ancak bu suretle ayrılma iki aydan fazla devam ettiği takdirde yerlerine yeniden başkası seçilir.

Madde 23. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Madde 44. — B bendi, Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Madde 46. — Noterler, özel ve tüzel kişiler tarafından saklanmak veya bir hakka karşılık olmak üzere verilecek para, kâğıt vesair emanetleri saklıyarak alma ve geri verme şartlarını gösterir yazacakları zabıt varakalarını alâkalılara imza ettirerek aslını dosyasında alıkoymalar ve örneğini de makbuz mukabilinde sahibine verirler. Bir örneğini de emanet kimin için verildi ise ona tebliğ ederler. Alâkalı isterse bu mevduat münasip bir mahfazaya konularak sahibi ile noter tarafından mühürlendikten sonra, millî bir bankada, banka bulunmayan yerlerde demir kasa veya sağlam bir dolapta saklanır.

Kıymetsiz şeyler de noterce münasip görülecek yerde saklanabilir.

Noter dairesine saklanmak veya üçüncü bir şahsa verilmek üzere para tevdi edildiğinde, noter, bu parayı derhal bankadaki noterlik cari hesabına yatırır.

Hak sahiplerine yapılacak reddiyat, noterlikçe verilecek çek mukabilinde bankaca yapılır.

Bu emanetler üç sene zarfında alınmadığı veya harç ve masrafları ödenmediği takdirde noter, emanetlerin alınması veya harç ve masrafların ödenmesini taahhütlü bir mektupla tevdi edene ihbar eder. İkametgâh veya meskeni malûm değilse münasip surette ilân eder. Tebliğ veya ilândan itibaren bir ay zarfında alâkalısı müracaatla harç ve masrafları vermediği takdirde emaneti müzayede ile satar ve keyfiyeti bir zabıt varakası ile tesbit eder ve satış tutarından harç ve masraflarını tenzil ettikten sonra artanını bankaya yatırır. Emanet değersiz veya satış masrafını koruyamıyacak halde ise tebliğ veya ilân tarihinden itibaren beş sene sonra Hazineye devredilmek üzere C. Savcılığına tevdi olunur.

Noterler tarafından bankaya tevdi olunan her nevi emanet paralar zaman aşımının tahakkukundan sonra Hazineye devredilir.

Madde 65. — Beşinci maddenin ikinci fıkrası ile 63 nci maddenin birinci fıkrası hükümlerine muhalif harekette bulunan noterler, bu fiiller daha ağır cezayı istilzam etmediği takdirde aslıya ceza mahkemesince 20 liradan 200 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Ad. K.

Madde 46. — Noterler, özel ve tüzel kişiler tarafından saklanmak veya bir hakka karşılık olmak üzere verilecek para, kâğıt ve sair emanetleri saklıyarak alma ve geri verme şartlarını gösterir yazacakları zabıt varakalarını alâkalılara imza ettirerek aslını dosyasında alıkoymalar ve örneğini de makbuz mukabilinde sahibine verirler. Bir örneğini de emanet kimin için verilmiş ise ona tebliğ ederler. Alâkalı isterse bu mevduat münasip bir mahfazaya konularak sahibiyle noter tarafından mühürlendikten sonra, millî bir bankada, banka bulunmayan yerlerde demir kasa veya sağlam bir dolapta saklanır.

Kıymetsiz şeyler de noterce münasip görülecek yerde saklanabilir.

Noter dairesine saklanmak veya üçüncü bir şahsa verilmek üzere para tevdi edildiğinde, noter, bu parayı derhal bankadaki noterlik cari hesabına yatırır.

Hak sahiplerine yapılacak reddiyat, noterlikçe verilecek çek mukabilinde bankaca yapılır.

Bu emanetler üç sene zarfında alınmadığı veya harç ve masrafları ödenmediği takdirde noter, emanetlerin alınması veya harç ve masrafların ödenmesini taahhütlü bir mektupla tevdi edene ihbar eder. İkametgâh veya meskeni malûm değilse münasip surette ilân eder. Tebliğ veya ilândan itibaren bir ay zarfında alâkalısı müracaatla harç ve masrafları vermediği takdirde emaneti müzayede ile satar ve keyfiyeti bir zabıt varakası ile tespit eder ve satış tutarından harç ve masraflarını tenzil ettikten sonra artanını bankaya yatırır. Emanet değersiz veya satış masrafını koruyamıyacak halde ise tebliğ veya ilân tarihinden itibaren beş sene sonra Hazineye devredilmek üzere Cumhuriyet savcılığına tevdi olunur.

Noterler tarafından bankaya tevdi olunan her nevi emanet paralar zaman aşımının tahakkukundan sonra Hazineye devredilir.

Madde 65. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Noterler kanunen muayyen miktardan fazla harç ve ücret aldıkları takdirde bu fazla ile buna tekabül eden noter ücreti ve diğer ücretler Adalet Bakanlığınca alâkalılarına iade ve noksan alındığı takdirde notere tazmin ettirilir. Sahipleri bulunmadığı veya her şahsa iade edilecek miktar 100 kuruştan az olduğu veya 100 kuruştan fazla olan miktarlarda ilgililer tebligata rağmen altı ay içinde baş vurmadıkları takdirde bu paralar yardım sandığının noter memurlarına tahsis edilen hesabına kaydolunmak üzere sandığa gönderilir.

Bu maddede yazılı hükümler 59 neu maddede tâyin olunan disiplin cezalarının tatbikına mâni teşkil etmez.

Madde 67. — Noter memuru olabilmek için :

1. Türk olmak,
2. Medeni ve siyasi haklarına sahip olmak,
3. 18 yaşından aşağı, 65 yaşından yukarı olmamak,
4. Askerlik fiilî hizmetini yapmış veya hizmete elverişli olmadığı anlaşılmış veya tecil edilmiş olmak,
5. Başkasına geçer veya vazifesini yapmaya mâni bir hastalığı bulunmamak,
7. En az orta mektep mezunu olmak (Orta mektep mezunlarından tâlip zuhur etmediği takdirde ilk mektep mezunlarından ehliyetlisi alınabilir).

Bu kanunun 7 nei maddesinin 8 ve 9 neu bentlerinde yazılı hükümler bu memurlar hakkında da tatbik olunur.

Tebliğ memuru ile odacılar müstahdem sayılır. Müstahdemlerin intihabında birinci fıkranın yedinci bendinde yazılı şart nazara alınmaz.

Müstahdemler memur vazifesinde çalıştırılmazlar.

Madde 70. — Noter memurlarından yaş hadini doldurmuş olanlarla hastalık gibi kendilerine isnat olunamayan sebeplerden dolayı vazifeden çıkarılanlara Noter Yardım Sandığının noter memurlarına ayrılan hesabından aşağıda yazılı nispetler dairesinde bir tazminat verilir.

Hizmet müddeti beş yıldan on yıla kadar olanlara mukavelede yazılı aylık ücretinin beş misli, on yıldan on beş yıla kadar hizmeti olan-

Madde 67. — Noter memuru olabilmek için :

1. Türk olmak ;
2. Medeni ve siyasi haklarına sahip olmak ;
3. 18 yaşından aşağı, 65 yaşından yukarı olmamak ;
4. Askerlik fiilî hizmetini yapmış veya hizmete elverişli olmadığı anlaşılmış veya tecil edilmiş olmak,
5. Başkasına geçer hastalığı, vazifesini gereği gibi yapmaya mâni olabilecek vücut veya akılcıca bir ârızası bulunmamak,
6. En az orta mektep mezunu olmak (orta mektep mezunlarından tâlip zuhur etmediği takdirde ilk mektep mezunlarından ehliyetlisi alınabilir),

Bu kanunun 7 nei maddesinin 8 ve 9 neu bentlerinde yazılı hükümler bu memurlar hakkında da tatbik olunur.

Tebliğ memuru ile odacılar müstahdem sayılır. Müstahdemlerin intihabında birinci fıkranın 7 nei bendinde yazılı şart nazara alınmaz,

Müstahdemler memur vazifesinde çalıştırılmazlar.

Madde 70. — Noter memurlarından en aşağı beş yıl hizmet etmiş bulunanlara her ne suretle olursa olsun vazifelerinden ayrıldıklarında Noter Yardım Sandığının noter memurlarına ayrılan hesaptan aşağıda yazılı miktarda tazminat verilir.

10 yıla kadar hizmet etmiş olanlara her yıl için 100 lira,

15 yıla kadar hizmet edenlere 10 yıldan yu-

Hü.

lara yedi misli, on beş yıldan yirmi beş yıla kadar hizmeti olanlara on iki misli, yirmi beş yıldan fazla hizmeti olanlara bir buçuk senelik ücretin tamamı verilir. Bu ücreti alanlar sandıktan bir daha istifade edemezler.

Noter memurlarının ölümü halinde bu tazminat Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa göre maaş bağlanması caiz olan mirasçılara yukardaki esaslar dairesinde tesviye olunur.

Madde 83. — A) Her ne suretle olursa olsun vazifelerinden katî olarak ayrılan noter ve noter yardımcıları ile ölenlerin mirasçılarının yardımında bulunmak üzere Ankara'da bir (Yardım Sandığı) kurulur.

B) Noter memurlarına 70 nci madde mücbince tazminat verilmesi için bu sandıkta (noter memurlarına mahsus) bir hesap açılır.

C) Noter Yardım Sandığı Adalet Bakanı tarafından lüzumu kadar tâyin edilecek memurlar tarafından idare olunur.

Sandık yönetim kurulu sandık muhasebecisi ile, ikisi Ankara noterlerinden olmak üzere üç kişiden teşekkül eder.

D) Memur ve idare masrafları Yardım Sandığı tarafından verilir. Şu kadar ki bu masraflar sandığın yıllık gelirinin % 10 unu geçemez.

E) Sandığın idaresi tüzük ile tâyin olunur.

F) Yardım Sandığından geçici yetkili noter yardımcıları istifade edemezler.

Madde 84. — Yardım Sandığının sermayesini teşkil eden gelirler şunlardır :

1. Noter ve noter yardımcılarının emanet para faizleri dâhil olmak üzere her çeşit ay-

Ad. K.

karı her yıl için 125 lira,

20 yıla kadar hizmet edenlere 15 yıldan yukarı her yıl için 150 lira,

20 yıldan fazla hizmet edenlere 20 yıldan yukarı her yıl için 175 lira,

Ceman beş yıl süre ile imza salâhiyetini haiz olarak hizmet etmiş bulunanlara verilecek tazminat % 20 fazlasıyla ödenir.

Her ne suretle olursa olsun bir memura verilecek tazminat zam hariç olmak üzere 4 125 lirayı geçemez.

Tazminat olarak ayrılmış olanlardan tekrar vazifeye girenler aldıkları tazminatı bir yıl içinde geri verdikleri takdirde bu madde hükmünden faydalanırlar. Aksi halde hizmete yeni girmiş sayılırlar.

Noter memurlarının ölümü halinden tazminat Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre kendilerine aylık bağlanması caiz olanlarına ödenir.

Tazminata esas olan hizmet müddeti 1 Şubat 1942 tarihinden itibaren hesap edilir.

Madde 83. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Madde 84. — Yardım sandığının sermayesini teşkil eden gelirler şunlardır :

1. Noter ve noter yardımcılarının emanet para faizleri dâhil olmak üzere her çeşit aylık

Hü.

lık gayrisâfi gelirleri üzerinden aşağıda yazılı nispetler dairesinde alınacak paralar :

A) 200 liraya kadar olanlardan % 2,

B) 500 liraya kadar olanlardan, 200 liradan yukarısı için % 4,

C) 500 liradan 1.000 liraya kadar olanlardan, 500 liradan yukarısı için % 5,

D) 1.000 liradan yukarısı için % 6.

2. Sandık mevcudunun Devlet veya 3460 sayılı Kanun hükümlerine tâbi müesseseler tahvilleri alınmak veya en çok faiz veren milli bir bankaya yatırılmak suretiyle elde edilecek gelirler.

3. Boş noterliklerin vekille idare edildiği süre içindeki gelirlerinin vekile verilen miktardan artan kısmı.

Noter Yardım Sandığının mevcudunu teşkil eden paralar hiçbir resim ve vergiye tâbi değildir. Bunlar hiçbir suretle haciz ve temlik edilemez.

Madde 85 — Her yıl sonunda toplanan aidat ile faiz vesair gelirler tutarından % 10 nu geçmemek üzere gelecek yılın muhammen yönetim giderleri çıkarıldıktan sonra % 10 nu ihtiyat akçasına, geri kalanın % 10 nu da noter memurları hesabına ayrılır. Artan paranın % 5 i ölüm ve mâlûllük fonu ihtiyatına, geri kalanı da tüzükte belirtilecek esaslara göre noter ve noter yardımcılarının hesaplarına alacak kaydolunur.

Noter ve noter yardımcıları için ayrılacak paylar kendi adlarına açılacak hesaplarına alacak kaydedilir.

Her ne suretle olursa olsun noterlikten ayrılanların hesaplarındaki alacakları ile ayrılma yılı içinde sandığa ödemiş oldukları aidatın tamamı kendilerine veya kanuni mirasçularına 87 nci madde hükümleri göz önünde bulundurulur ve sandıkla alâkaları kesilir.

Payların ayrılmasında noterlerin 1.IX.1938 ve noter yardımcılarının 1.II.1942 tarihinden önceki hizmetleri hesaba katılmaz. Hizmet sürelerinin hesabında bir yılın altı aydan az

Ad. K.

gayrisâfi gelirleri üzerinden aşağıda yazılı nispetler dairesinde alınacak paralar :

A) 200 liraya kadar olanlardan % 2,

B) 500 liraya kadar olanlardan, 200 liradan yukarısı için % 4,

C) 500 liradan 1 000 liraya kadar olanlardan, 500 liradan yukarısı için % 5,

D) 1 000 liradan 2 000 liraya kadar % 6,

E) 2 000 liradan yukarısı için % 7.

2. Her sene sonundaki sandık mevcudunun % 80 i ile alınacak Devlet veya 3460 sayılı Kanun hükümlerine tâbi müesseseler tahvillerini ve geri kalan % 20 den yönetim kurulu kararıyla alınacak tahvillerin getireceği gelirlerle bakiye paranın en çok faiz veren milli bir bankaya yatırılması suretiyle elde edilecek gelirler.

3. Boş noterliklerin vekille idare edildiği süre içindeki gelirlerinin vekile verilen miktardan artan kısmı.

Noter Yardım Sandığının mevcudunu teşkil eden paralar hiçbir resim ve vergiye tâbi değildir. Bunlar hiçbir suretle haciz ve temlik edilemez.

Madde 85. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Ad. K.

süresi nazara alınmaz. Altı ay ve fazlası bir yıl sayılır.

Dairesi kaldırılmak suretiyle ayrılan noter ve noter yardımcıları tekrar noterliğe tâyin edildikleri ve önceden yardım sandığından almış oldukları paraları bir yıl içinde iade etmedikleri takdirde yardım sandığındaki kıdemlerini kaybederler.

70 nci maddedeki tazminatın ödenmesi için memurlar hesabındaki para yetmediği takdirde eksigi ihtiyat akçasından ödenir.

Sandığın yıllık dağıtım bilânçosunun tanziminden sonra evvelki yıllara ait tahakkuk edecek gelirler ihtiyat akçasına ilâve edilir. ve fazla alındığı sabit olan paralar da ihtiyat akçasından ödenir.

Madde 86 — Her ayın aidatı onu takip eden ayın on beşine kadar ödenir. Bu süre içinde gönderilmeyen veya eksik gönderilen aidat % 20 zam ile alınır. Bakanlıkça yapılacak tebligata rağmen bir ay içinde aidatı gönderilmeyen noter ve noter yardımcıları, 59 ncu maddenin (C) bendi mucibince işten ve tekerürü halinde meslekten çıkarılır.

Bu suretle meslekten çıkarılanların hesabı carilerindeki hisseleriyle ayrılma yılı içinde gönderdikleri aidatları kendilerine ödenerek sandıkla ilgileri kesilir.

Madde 87. — Meslekten her ne suretle olursa olsun çıkarılan noter ve noter yardımcıları, haklarında meslekî bir suçtan dolayı takibat yapıldığı ve tazminata mahkûm oldukları ve teminat akçaları bu tazminatı karşılamadığı takdirde bakiyesi Sandıktaki hisselerinden ödenir. Artan kendilerine veya mirasçılara verilir.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Noter Yardık Sandığı'nın eski yıllar kesinhesap fazlalarından arta kalan paralar aylık aidatlara mahsup edilmez ve noksanların bakiyeleri de aranmaz.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihini takip eden ay iptidasında yürürlüğe girer.

Madde 86. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Madde 87. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin ikinci maddesi üçüncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Hü.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
A. Menderes

Devlet Bakanı

Millî Savunma Bakanı
H. Köymen

Dışişleri Bakanı
F. Köprülü

Millî Eğitim Bakanı
T. İleri

Eko. ve Ticaret Bakanı
M. Etc

G. ve Tekel Bakanı
R. S. Burçak

Ulaştırma Bakanı
S. Kurtbek

İşletmeler Bakanı
Hakkı Gedik

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı
S. Ağaoğlu

Adalet Bakanı
R. Nasuhioğlu

İçişleri Bakanı
H. Özyörük

Maliye Bakanı
H. Polatkan

Bayındırlık Bakanı
K. Zeytinoglu

Sa. ve So. Y. Bakanı
Dr. E. H. Üstündağ

Tarım Bakanı
N. Ökmen

Çalışma Bakanı
N. Özsan

Ad. K.

MADDE 4. — Hükümetin üçüncü maddesi dördüncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.